

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก ข้อมูลข่าวสารและทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากสังคมภายนอก ได้ไหลเข้าสู่สังคมไทยเกือบจะทันทีทันใด พร้อม ๆ กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ด้วยเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้วยเหตุนี้เองสังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และศักยภาพที่เหมาะสม การศึกษาจึงเป็นการเตรียมและพัฒนาคนของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 3-4) ซึ่งในแผนพัฒนา "คน" ให้เป็น "มนุษย์" ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ (ทรรักษ์ดี เพชรนตง, 2535 : 2) จึงจัดได้ว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาคือการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นที่ยอมรับว่า การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด เพราะการพัฒนาการศึกษาทำให้คนมีความรู้ มีทักษะความสามารถสูงขึ้นแล้วนำความรู้ไปพัฒนาเศรษฐกิจสังคมให้ก้าวหน้าไปด้วย ในทางกลับกัน หากเศรษฐกิจและสังคมมีการก้าวหน้าไปมาก ระบบการศึกษา ก็จำเป็นต้องเตรียมมวลชน โดยเฉพาะเยาวชนให้มีลักษณะที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 1)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรในชาติ นอกจากรัฐจะดำเนินการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว ยังต้องจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอีกด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ปัจจุบันกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เปิดให้บริการการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บริการสร้างทักษะอาชีพ และให้บริการด้านข่าวสารข้อมูล โดยบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดทำการสอน 4 หลักสูตร ได้

แก่ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา (ป.6) พุทธศักราช 2531 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ต้น) พุทธศักราช 2530 หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ป่อ.) พุทธศักราช 2533 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) พุทธศักราช 2530 และการศึกษาทั้ง 4 หลักสูตรดังกล่าว จะมีวิธีเรียนที่เหมาะสมกับเวลาว่างของผู้เรียนให้เลือกเรียนได้ถึง 3 วิธี คือ วิธีในชั้นเรียนภาคค่ำ วิธีเรียนด้วยตนเอง และวิธีเรียนทางไกล (ทวีป อภิสิทธิ์. 2537 : 39)

วิธีเรียนทางไกล เป็นวิธีที่ใช้ได้ผลดีและเป็นที่น่าสนใจของนักเรียนอย่างกว้างขวาง ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้นำเสนอเพื่อเป็นทางเลือกให้กับบุคคลที่มีภารกิจมาก หรืออยู่ในชนบททางไกล ซึ่งไม่สามารถเรียนแบบชั้นเรียนได้ โดยผู้เรียนขึ้นทะเบียนเป็น นักศึกษา และจะลงทะเบียนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้เรียนจะต้องศึกษา เอกสาร ตำรา และแบบเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งรับฟังบทเรียนทางวิทยุควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม สัปดาห์ละครั้ง ครั้งละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง โดยมีครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก และผ่านการอบรมเพื่อทำหน้าที่เป็นครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน และครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนจะทำหน้าที่ให้คำแนะนํา และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การลงทะเบียน การเลือกวิชาเรียน ตลอดจนการตรวจแบบฝึกหัดของนักศึกษา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือสนับสนุนการเรียนการสอน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 70)

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิธีเรียนทางไกล ให้บรรลุตามเป้าหมาย แต่เนื่องจากที่ผ่านมากรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้วิเคราะห์ติดตามผลการศึกษาลายสามมิติวิธีเรียนทางไกลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีปัญหามากมายพอสรุปปัญหาที่สำคัญดังนี้

1. ปัญหาครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนทางไกล ไม่เข้าใจหลักการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะหลักสูตร ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ด้านการเรียนการสอน ด้านแนะแนว (สุริพร เจริญนิช. 2538 : 68)
2. ปัญหาครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ขาดเทคนิคและทักษะ ในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ของนักศึกษาทางไกล ตามหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น มีความรู้และทักษะเพียงพอ ต่อการประกอบอาชีพ (จเร พวงแก้ว. 2538 : 110)
3. ปัญหาครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน พบกลุ่มโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง มีการ

อธิบายเนื้อหาในแผนเรียนทุกครั้ง นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ น้อย และโอกาสที่จะคิด
แก้ปัญหาบ่อย ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาจะใช้เวลาไปในด้านบันเทิงและนันทนาการ
(ทิวใจ สายอนุพันธ์. 2536 : 139 -144)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ โดยศึกษา
สภาพการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน วิธี
เรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงเดือนกรกฎาคม ปี 2549 ในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า
ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ใช้พฤติกรรมการสอนแบบบรรยายตลอดในช่วงการพบกลุ่ม ผู้เรียน
ไม่ค่อยสนใจการเรียนเท่าที่ควร ครูไม่ใช้พฤติกรรมการสอนตามกระบวนการพบกลุ่มหรือวิธีการ
อื่น ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายการพบกลุ่ม ถ้าพฤติกรรมของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในจังหวัด
เป็นเช่นนี้ การจัดการเรียนการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
คงไม่ส่งผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน และเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา

จากการศึกษาขั้นต้น ประกอบกับการไปศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ใน
ขั้นต้นที่เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน การศึกษา
นอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบาทหรือลักษณะของครูประจำ
ศูนย์การเรียนชุมชน ที่พึงประสงค์ไม่เป็นที่คาดหวังไว้ จึงเป็นจุดสนใจ เป็นเหตุให้ผู้วิจัย
ต้องการจะศึกษาพฤติกรรมการพบกลุ่มของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน
วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปัจจุบันว่า มีแนวโน้มการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม
เป็นอย่างไร ตามข้อสังเกตที่ได้รวบรวมขึ้น และผู้วิจัยได้เลือกศึกษาพฤติกรรมพบกลุ่ม ด้านต่าง ๆ
ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพราะถ้าสามารถรู้ถึงลักษณะพฤติกรรม
การจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนเป็นอย่างไรแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์
ในการปรับปรุงคุณภาพของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน และพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการพบ
กลุ่ม โดยเฉพาะการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นปัญหา
อยู่ในปัจจุบัน และจะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางาน การจัดการศึกษานอกโรงเรียน แก่
ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม และ
การปรับปรุงคุณภาพ ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการ
จัดการศึกษานอกโรงเรียนในที่สุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การศึกษา
นอกระบบโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำแนก
ตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน และการผ่านการอบรมหลักสูตรครูประจำศูนย์
การเรียนรู้ชุมชน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มี
การศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการพบกลุ่ม แตกต่างกัน
2. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มี
พฤติกรรมการพบกลุ่ม แตกต่างกัน
3. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรมหลักสูตร
ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพฤติกรรมในการพบกลุ่ม แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบพฤติกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้
ชุมชน วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการกระตุ้นให้ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกระบวนการพบกลุ่ม และจะเป็นแนวทางให้
ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้ปรับปรุงพฤติกรรมการพบกลุ่มของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์
 ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 ในการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำศูนย์
 การเรียนรู้ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
4. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และกำหนดคุณสมบัติของครู
 ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัย ได้จำกัดขอบเขตของการวิจัยในเรื่อง ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนสามสามวิทยีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 169 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่ม ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน สามสามวิทยีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามคุณสมบัตื 6 ประการ แล้วใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ระดับการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียน แยกเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี

2.1.2 ประสบการณ์การสอน ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน แยกเป็นต่ำกว่า 3 ปี และ 3 ปีขึ้นไป

2.1.3 การผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน แยกเป็นครูที่ผ่านการอบรม และไม่ผ่านการอบรมหลักสูตรครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน

2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการพบกลุ่ม ในห้องเรียนของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนทั้ง 5 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

2.2.2 ด้านการเตรียมและการสอน

2.2.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

2.2.4 ด้านการควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ

2.2.5 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูประจำกลุ่มกับผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการพบกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน รวมทั้ง

พฤติกรรมที่เป็นภาษาพูด และกิริยาอาการที่แสดงออก โดยมุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการพบกลุ่มของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านต่าง ๆ คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอน ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศและด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูประจำกลุ่มกับผู้เรียน ซึ่งวัดได้จากกรบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการพบกลุ่มด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.1 พฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนตัว หมายถึง พฤติกรรมของครู ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่แสดงออกมาในขณะที่สอน ซึ่งแต่ละพฤติกรรม เป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ดี เช่น ครูสนใจนำข้อมูลข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ครูใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน ฯลฯ

1.2 พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่แสดงออกถึงความพร้อมในขณะที่สอน ซึ่งแสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน การเริ่มต้นบทเรียน การเสนอเนื้อหาในบทเรียน วิธีดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมได้เหมาะสมสอดคล้องกัน จัดนาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนมาช่วยการสอน ฯลฯ

1.3 พฤติกรรมด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แสดงออกมาเพื่อเป็นพลังผลักดัน หรือเป็นแรงดึงดูดใจให้ผู้เรียน จดจ่ออยู่ในบทเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนประกอบพฤติกรรมตามเป้าประสงค์ เช่น การใช้มุขตลก และกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ครูนำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียน มาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น ครูรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ

1.4 พฤติกรรมด้านควบคุมวินัยและการสร้างบรรยากาศ หมายถึง พฤติกรรมของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่จะควบคุมหรือชักจูงผู้เรียนให้มีพฤติกรรม ไปในแนวทางที่ครูพึงประสงค์ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการคัดค้าน ให้การเสนอแนะ ดักเตือนให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

1.5 พฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีของครูผู้สอนต่อผู้เรียน เพื่อให้สถานการณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนดำเนินไปอย่างเป็นกันเองมากขึ้น เช่น หักพาย สร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย

2. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่โดยศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ และกิ่งอำเภอ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 1/2544
3. การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล หมายถึง การจัดการ ศึกษาของโรงเรียนสายสามัญ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดให้กับประชาชนที่อยู่นอกกระบวนโรงเรียน หรือผู้ที่พลาดโอกาส เป็นวิธีเรียนวิธีหนึ่ง ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบในการดำเนินการ
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดบุรีรัมย์ หมายถึง ศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียน อำเภอและกิ่งอำเภอในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวม 23 แห่ง
5. การสังเกตพฤติกรรม หมายถึง การที่ผู้สังเกตเข้าไปนั่งภายในห้องเรียน ในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม และจัดประเภทพฤติกรรมการพบกลุ่มด้านต่าง ๆ ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการพบกลุ่ม
6. ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาสายสามัญวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1/2544
7. ประสบการณ์การสอน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอนนักศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงปีการศึกษา 2544 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ต่ำกว่า 3 ปี และ 3 ปี ขึ้นไป
8. ครูที่ผ่านการอบรม หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ซึ่งได้ผ่านการอบรมหลักสูตรครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนทางไกลมาแล้ว
9. ครูที่ไม่ผ่านการอบรม หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยไม่ผ่านการอบรม หลักสูตรครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณา เห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในเนื้อหาวิชาที่เปิดสอน